

**การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอ : กรณีศึกษาชนเผ่าลีซอ
จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย และชนเผ่าลีซอเขตปกครองตนเองนู่เจียง
สาธารณรัฐประชาชนจีน**

Zhu Wanying, นริศ วศินานนท์, พัชรินทร์ บุรณะกร
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
E-mail: patcharintara@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอในประเทศไทยและวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนเผ่าลีซอในประเทศไทยและชนเผ่าลีซอในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยสรุปข้อมูลผู้วิจัยได้แปลหนังสือ เอกสารและการสัมภาษณ์จีนเป็นภาษาไทย นำผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมของชนเผ่าลีซอในประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในด้านอาหาร การแต่งกาย ความเชื่อของชนเผ่าลีซอไทยและจีนมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นชาวลีซอไทยหรือชาวลีซอจีนก็นิยมกินโจ๊กข้าวโพด ขนมข้าวเหนียว ซ้อชาปาปา (ขนมข้าวโพด) เป็นต้น นอกจากนี้มีความเหมือนแล้วยังมีความแตกต่าง ได้แก่ชาวลีซอไทยนิยมนานเนื้อหมูสับดิบ น้ำข้าวโพดแต่ชาวลีซอจีนไม่นิยมนาน และชาวลีซอจีนนิยมดื่ม “ซ่าล่า” (เหล้าชนิดหนึ่ง) แต่ลีซอที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่นิยมดื่ม ชนเผ่าลีซอแม้ว่าจะมีภูมิลำเนาหรือถิ่นฐานเดิมที่เดียวกันก็ตามแต่เมื่ออพยพย้ายถิ่นฐานไปยังแต่ละประเทศ สภาพแวดล้อมและภูมิประเทศจึงทำให้วัฒนธรรมของชนเผ่าลีซอไทยและจีนมีลักษณะแตกต่างกัน ในด้านการแต่งกายของผู้หญิง ส่วนความเชื่อของชนเผ่าลีซอไทยและจีนเหมือนกัน ความเชื่อของชาวลีซอไทยและชาวลีซอจีนแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ ความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษและความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ซึ่งเป็นความเชื่อของชาวลีซอที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน

คำสำคัญ : วัฒนธรรม ชนเผ่า ชนเผ่าลีซอ เขตปกครองตนเอง

Abstract

This research aimed to study the Lisu tribal culture in Thailand and China by comparing cultures of both ethnic groups. The primary data was from the interview of Lisu people in Thailand and China while secondary data gathering from literature review. The data was analyzed using descriptive analysis.

The research found that Lisu cultures in both countries reflected on similarities and differences in terms of food, getting dressed, and beliefs. In term of food, there were the similarities in both ethnic groups that they had maize porridge, sticky rice dessert and Kuecha Papa (corn dessert). The differences, Thai Lisu had raw chopped pork, corn juice, while Chinese Lisu always had "Sa-la" (chartreuse). Although those Lisu groups in Thailand and China were likely originated in the same area, their cultures were different when migrating to a different country environment and landscape. These could be seen in the way they dressed: Lisu women in Thailand wear long shirts and shorts due to convenient working, whereas Lisu women in China wear short sleeve shirts and long skirts to keep warm. The beliefs of the Lisu in Thailand and China were similar, in two matters, they belief in ancestors and Christianity which have a long history in their groups.

Keywords : Culture, Ethnic Group, Lisu Ethnic People, Autonomous Prefecture

บทนำ

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยชีวิตเป็นสิ่งที่สำคัญในชีวิตของมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นมรดกแห่งสังคม ซึ่งมีทั้งส่วนที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น กวีนิพนธ์ ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อร่างสร้างสภาพปฏิบัติปฏิบัติของ ประชาชาติ ฌรงค์ เส็งประชา (2532 : 5) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมคือทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อนำเอามาใช้ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม ซึ่งจะรวมถึงช่วยแก้ปัญหาและช่วยสนองความต้องการของสังคม สุพิศวง ธรรมพันทา (2532 : 6) ได้กล่าวว่า “วัฒนธรรม หมายถึงวิธีการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่สมาชิกนับแต่ชั้นบรรพบุรุษเป็นต้นมา ร่วมกันสร้างสรรค์สะสมอย่างต่อเนื่องจนเห็น เป็นลักษณะเด่นเฉพาะในสังคมมนุษย์นั้น ๆ วัฒนธรรมเป็นสิ่งแสดงอัจฉริยะ และคุณค่าของมนุษย์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ประธานคำอธิบายไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญในทางวิชาความรู้ เช่น วิทยาศาสตร์ ศิลปวิทยา วรรณคดี ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณีและจรรยาบรรณ”

คำว่า “วัฒนธรรม” มีความหมายที่กว้างและมีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้นิยามความหมายของวัฒนธรรม ไว้ 4 นัย ได้แก่

1. สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ
2. วิธีชีวิตของหมู่คณะ
3. ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน
4. พฤติกรรมและสิ่งที่คนในกลุ่มผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้ อยู่ในกลุ่มพวกของตน

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า วัฒนธรรมเป็นพฤติกรรมของกลุ่มคน สร้างขึ้นเป็นของหมู่คณะ และมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม หรือแต่ละคนเผ่าจะมีวัฒนธรรมของตนเอง ไม่ว่าจะในประเทศไทยหรือประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ต่างก็มีกลุ่มชนเผ่าจำนวนมาก แต่ละชนเผ่าล้วนมีวัฒนธรรมของตนเอง วัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่าก็แตกต่างกันที่ไม่เหมือนกับชนเผ่ากลุ่มใดก็มีเช่นลีสอเป็นชนเผ่ากลุ่มหนึ่งที่มีวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม

ลีสอเป็นชนเผ่ากลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในหลายประเทศ ซึ่งคำว่า “ลีสอ” นี้ มีผู้ให้ความหมายไว้ เช่น ปิยพงศ์ (2545 : 1) ได้ให้ความหมายของชนเผ่าลีสอว่า ลีสอเป็นชาวเขาที่จัดอยู่ในจำพวกเดียวกับพวกอีก้อ คืออยู่ในกลุ่มของตระกูล ทิเบต-พม่า ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชนชาติโลโล หรือโนซู พวกเขาเรียกตัวเองว่า “ลีสู” ส่วนคำว่า “ลีสอ” นั้น เป็นสำเนียงของคนจีนที่ใช้เรียกคนพวกนี้ และคนไทยในภาคเหนือได้รับเอาสำเนียงของคนจีนที่ใช้เรียกชนกลุ่มนี้มาใช้

จึงกลายเป็น ลีซอ มาจนกระทั่งทุกวันนี้ นอกจากนี้ ฌรงค์ เสียงประชา (2518 : 7) ยังได้กล่าวถึงคนกลุ่มนี้ว่า ลีซอเป็นชาวเขาชนเผ่ากลุ่มหนึ่งที่มีอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ชนเผ่านี้เรียกตัวเองว่าลีซอ (lisu) แต่ชาวไทยเรียกเขาว่า ลีซอ ชาวจีนรู้จักลีซอในนาม Lisu, Lisaw, Li-hsaw or Lishaw แต่พวกถิ่นในพม่าเรียกลีซอว่า Yawyin, Yawyen Yaoyen ปัจจุบันลีซอส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในมณฑลยูนนานมณฑลเสฉวน ทิเบตในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน Jingphaw Mungdaw Myitkyina BhamoLoilem Namzang Mongnai ในพม่า และจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก และจังหวัดเพชรบูรณ์ ในประเทศไทย

จากทัศนะข้างต้นสรุปได้ว่า ชนเผ่าลีซอที่อยู่ในประเทศไทย คือ ชนเผ่าลีซอประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มณฑล ยูนนานที่ได้อพยพเข้าไปในเขตรัฐฉานในประเทศไทย และอพยพเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมาก ในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก และจังหวัดเพชรบูรณ์

นอกจากนี้ จันทิตรา ธนสงวนวงศ์ (ม.ป.ป. : ออนไลน์) ยังได้กล่าวว่า สังคมและวัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุดแต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อ เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม วัฒนธรรมกับสังคมเป็นของคู่กัน ต้องไปด้วยกันเสมอ ถ้าสังคมเปลี่ยนวัฒนธรรมก็เปลี่ยน มีผลเกี่ยวเนื่องกัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การค้นพบ การประดิษฐ์ ความขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมมีผลทำให้ระบบ รูปแบบทางสังคมและวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลง ซึ่งชนเผ่าลีซอแม้ว่าจะมีภูมิลาเนาหรือถิ่นฐานเดิมที่เดียวกันก็ตาม แต่เมื่ออพยพย้ายถิ่นฐานไปยังแต่ละประเทศ สภาพแวดล้อมและภูมิประเทศ จะทำให้ชาวลีซอที่อยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยมีความเหมือนและความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นประเด็นที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจ ที่จะศึกษาหัวข้อ “การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอ : กรณีศึกษาชนเผ่าลีซอจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย และชนเผ่าลีซอเขตปกครองตนเองนุ่เจียง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน” โดยการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรมด้าน อาหาร การแต่งกาย ความเชื่อและประเพณีของชนเผ่าลีซอ ซึ่งจะทำให้ผู้สนใจได้เข้าใจวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ดังกล่าวของชนเผ่าลีซอประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอในประเทศไทย และวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ชนเผ่าลีซอในหมู่บ้านขุนแจ ตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย และชนเผ่าลีซอในอำเภอหลู่ซ่วย เขตปกครองตนเองนู่เจียง มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างสำหรับหัวข้อนี้ เป็นบุคคลที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปและต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1.1 ชนเผ่าลีซอ หมู่บ้านขุนแจ ตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย จำนวน 10 คน

1.2 ชนเผ่าลีซอ หมู่บ้านตงฟางหง อำเภอหลู่ซ่วย เขตปกครองตนเองนู่เจียง มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 10 คน

2. ขอบเขตพื้นที่ในการวิจัย

2.1 หมู่บ้านขุนแจ ตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

2.2 หมู่บ้านตงฟางหง อำเภอหลู่ซ่วย เขตปกครองตนเองนู่เจียง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบสำรวจเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เก็บข้อมูลเรื่องการเปรียบเทียบวัฒนธรรมของชนเผ่าลีซอ ประเทศไทยกับชนเผ่าลีซอ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนเผ่าลีซอ

2. ศึกษาประวัติและความเป็นมาของชนเผ่าลีซอจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทยและชนเผ่าลีซอ เขตปกครองตนเองนู่เจียง (NUJIANG) สาธารณรัฐประชาชนจีน

3. สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยแบบสัมภาษณ์ชนเผ่าลีซอในจังหวัดเชียงใหม่ในประเทศไทยและเขตปกครองตนเองนู่เจียง สาธารณรัฐประชาชนจีน

4. ปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างชนเผ่าลีซอที่จังหวัดเชียงใหม่ประเทศไทยและเขตปกครองตนเองนู่เจียง สาธารณรัฐประชาชนจีน

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยจำแนกเป็นวัฒนธรรมด้านอาหาร การแต่งกาย ความเชื่อ จังหวัดเชียงใหม่ในประเทศไทยและเขตปกครองตนเองนู่เจียง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลงานวิจัย

ผลการวิจัยหัวข้อ“การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอ : กรณีศึกษาชนเผ่าลีซอ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย และชนเผ่าลีซอเขตปกครองตนเองนุ่เจียง สาธารณรัฐประชาชนจีน” สรุปได้ดังนี้

1. ด้านอาหารของชนเผ่าลีซอไทยและจีน

ชนเผ่าลีซอสมัยก่อนส่วนใหญ่อาศัยอยู่แถบภูเขา ทำกินโดยการทำไร่มากกว่าการทำนา ดังนั้นอาหารการกินของชนเผ่าลีซอส่วนใหญ่เป็นข้าวโพด ข้าวสาลี ข้าวฟ่างเป็นต้น ต่อมาได้พัฒนาไปตามกำลังการผลิต และยกระดับการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น อาหารการกินของชนเผ่าลีซอจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์อาหารของชนเผ่าลีซอ ซึ่งได้แสดงผลการศึกษา ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 อาหารประจำของชนเผ่าลีซอไทยและจีน

รายการ	ไทย	จีน
ต้มผักทอง	√***	√
ต้มผักเขียว	√	×***
น้ำพริกลีซอ	√	×
โจ๊กข้าวโพด	√	√
น้ำข้าวโพด	√	×
ชื้อซาปาปา (ขนมข้าวโพด)	√	√
น้ำตาลทรายแดงปาปา (ขนมน้ำตาลทรายแดง)	√	√
ข้าวแบ่งข้าวโพด (ข้าวชนิดหนึ่ง)	√	√
ขนมข้าวบักวีท	×	√
ขนมข้าวเหนียว	√	√
“ซาล่า” (เหล้าชนิดหนึ่ง)	×	√

ชาวลีซอไทยและชาวลีซอจีนนิยมรับประทานต้มผักทอง โจ๊กข้าวโพด ชื้อซาปาปา (ขนมข้าวโพด) ข้าวแบ่งข้าวโพด น้ำตาลทรายแดงปาปา เป็นอาหารประจำวัน ซึ่งเป็นพืชที่ปลูกง่ายและเก็บได้นาน แต่เมื่อได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยซึ่งเป็นพื้นที่มีอากาศร้อนและปลูก

*** “√”หมายถึงมี “×”หมายถึงไม่มี

*** “√”หมายถึงมี “×”หมายถึงไม่มี

ข้าวบักวีท เหมือนชาวลิซอในสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงไม่ได้รับประทานขนมข้าวบักวีทเป็นประจำ และได้สร้างอาหารใหม่ขึ้นมา เช่นน้ำพริกลิซอ และน้ำข้าวโพดเป็นต้น

ตารางที่ 2 อาหารที่ใช้ในเทศกาลซื้อสื่อ (ปีใหม่ของลิซอ) ไทยและจีน

รายการ	ไทย	จีน
ขนมข้าวเหนียว	✓	✓
ขนมน้ำตาลทรายแดง	✓	✓
เนื้อหมูทอด	✓	✓
ไก่ต้ม	✓	✓
โจ๊กข้าวโพด	✓	✓
“โซ่ว จวา ฟั่น” (อาหารชนิดหนึ่ง)	×	✓
ขนมข้าวโพด	×	✓

ในช่วงเทศกาลซื้อสื่อ (ปีใหม่) ไม่ว่าจะเป็ชาวลิซอไทยหรือจีนนิยมทานขนมข้าวเหนียว ขนมน้ำตาลทรายแดง เนื้อหมูทอด ไก่ต้ม โจ๊กข้าวโพด ต่อมาเมื่อวิธีการทำอาหารก้าวหน้าขึ้น ชาวลิซอจีนได้สร้างอาหารชนิดใหม่ขึ้นมา ซึ่งเป็นอาหารที่ชาวลิซอไทยไม่ได้สืบทอดมา ได้แก่ “โซ่ว จวา ฟั่น” (อาหารชนิดหนึ่ง) และขนมข้าวโพด

ตารางที่ 3 อาหารที่ใช้ในงานแต่งงานของไทยและจีน

รายการ	ไทย	จีน
ขนมข้าวบักวีท	✓	×
ขนมหวาน	✓	×
หมูทอด	✓	✓
ไก่ต้ม	✓	✓
เนื้อหมูดิบ	✓	×
“ไฟแดง”(ต้มเนื้อหมูแดง)	×	✓
ซีโครงหมูปรุงกับเลือดหมู	×	✓
เนื้อหมูปรุงสดผัดต้นกระเทียม	×	✓
ปลาหนึ่ง	×	✓
ขาหมูต้มถั่วขาว	×	✓
ย่ำรวม	✓	✓

อาหารที่ใช้ในงานแต่งงานของชาวลีซอต่างกันมาก อาหารที่ทั้งชาวลีซอไทยและจีนนิยมรับประทานมีหมูทอด ไก่ต้มและยำรวม ส่วนที่ต่างกันคือขนมข้าวบักวีทที่ชาวลีซอไทยใช้ในงานแต่งงานแต่เป็นอาหารประจำวันของชาวลีซอจีนซึ่งใช้ในงานแต่งงาน แต่อาหารที่ใช้ในงานแต่งงานของชาวลีซอจีนมีมากกว่าชาวลีซอไทย ได้แก่ “ไฟแดง” (ต้มเนื้อหมูสีแดง) ซีโครงหมูปรุงรสกับเลือดหมู เนื้อหมูปรุงรสผัดต้นกระเทียม ปลาแห้งและขาหมูต้มถั่วขาว

ตารางที่ 4 อาหารในงานศพของไทยและจีน

รายการ	ไทย	จีน
น้ำพริกลีซอ	✓	✗
ขนมข้าวบักวีท	✓	✗
ขนมหวาน	✓	✗
หมูทอด	✓	✓
ไก่ต้ม	✓	✓
เนื้อหมูสับดิบ	✓	✗
“ไฟแดง” (ต้มเนื้อหมูสีแดง)	✗	✓
ซีโครงหมูต้มเลือดหมู	✗	✓
เนื้อหมูปรุงรสผัดต้นกระเทียม	✗	✓
ปลาแห้ง	✗	✓
ขาหมูต้มถั่วขาว	✗	✓
ยำรวม	✓	✓

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่า ไม่ว่าจะเป็ชาวลีซอไทยหรือจีน อาหารที่ใช้ในงานศพมีหมูทอด ไก่ต้ม และยำรวม ซึ่งเป็นอาหารที่ชาวลีซอนิยมกินกันอยู่แล้ว และเมื่อสิ่งแวดล้อมหรือสังคมเปลี่ยนแปลงไปวัตถุดิบที่ใช้ปรุงทำอาหารก็เปลี่ยนไปด้วย จึงทำให้ชนิดอาหารของชาวลีซอไทยและจีนมีแตกต่างกัน ได้แก่ ชาวลีซอไทยนิยมรับประทานน้ำพริกลีซอ ขนมหวาน และเนื้อหมูสับดิบซึ่งเป็นอาหารที่เมื่อชาวลีซอไทยได้เดินทางผ่านแต่ละที่ ได้เรียนรู้มาจากคนอื่น ๆ แต่ชาวลีซอจีนไม่นิยมรับประทาน ชาวลีซอจีนนิยมรับประทานขาหมูต้มถั่วขาว ปลาแห้ง เนื้อหมูปรุงรสผัดต้นกระเทียม ซีโครงหมูต้มเลือดหมู ต้มเนื้อหมูสีแดง

2. การแต่งกายของชนเผ่าลีซอไทยและจีน

ชนเผ่าลีซอไทยส่วนใหญ่ผิวขาว การแต่งกายของชาวลีซอไทยสวยงามกว่าชนเผ่าอื่น ๆ ผู้หญิงนิยมใส่เสื้อแขนยาวสีดำ สีนํ้าเงิน และสีม่วง ปัจจุบันสีที่หญิงลีซอใส่กันมากที่สุด คือ สีม่วง

ชายเผ่าลีซอในประเทศไทย ผู้ชายนิยมสวมกางเกงขากว้าง สีของกางเกงนิยมใส่สีฟ้า สีดำและสีเขียวใบตอง สวมใส่เสื้อกำมะหยี่ในวันปีใหม่ หรือในวันสำคัญ ส่วนในชีวิตประจำวัน ชายชาวลีซอจะสวมเสื้อเชิ้ตธรรมดา ส่วนชุดประจำวันของหญิงลีซอไทย ไม่ว่าจะป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ จะแต่งตัวคล้าย ๆ กัน คือกางเกงสีดำขาวและเสื้อคลุมแขนยาวสีเขียวอ่อนหรือสีฟ้าสวมทับ

การแต่งกายของชนเผ่าลีซอในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีลักษณะเฉพาะตัว ผู้ชายนิยมใช้ผ้าโพกหัว ใส่เสื้อผ่าป่าน ส่วนเรื่องสี นิยมสีน้ำเงินและสีดำ บางคนจะนิยมใส่เสื้อตัวยาว กางเกงผ่าป่าน ใส่รองเท้าฟางที่ทำขึ้นเอง ผู้ใหญ่ต้องใส่กระเป่าลูกศรที่เป็นหนังสัตว์ป่า หญิงลีซอบางส่วนท่อนบนใส่เสื้อแบบสั้น ท่อนล่างใส่กระโปรงยาวถึงข้อเท้า และอีกส่วนหนึ่งท่อนบนใส่เสื้อแบบสั้น ท่อนล่างใส่กางเกงยาวและใส่ผ้าคลุมส่วนด้านหน้าปกลดตาย

3. ความเชื่อของชนเผ่าลีซอไทยและจีน

ไม่ว่าจะเป็นชาวลีซอไทยและจีนล้วนต่างก็มีความเชื่อ ความเชื่อของชาวลีซอสองกลุ่มนี้ คล้ายคลึงกันมาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างด้านความเชื่อของชนเผ่าลีซอไทยและจีน โดยมีผลการเปรียบเทียบดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ความเชื่อของชนเผ่าลีซอไทยและจีน

รายการ	ไทย	จีน
ความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษ	✓	✓
ศาสนาคริสต์	✓	✓

ตารางที่ 6 เหตุผลที่ชนเผ่าลีซอมีความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษและศาสนาคริสต์

รายการ	ไทย	จีน
ความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษ	เชื่อว่าถ้าไม่มีบรรพบุรุษก็ไม่มีพวกลีซอ ถ้าไม่เชื่อบรรพบุรุษ ไม่ไหวบรรพบุรุษ ชาติหน้าจะไม่ได้เกิดเป็นคน ต้องเกิดเป็นต้นไม้	เชื่อว่าเมื่อบรรพบุรุษเสียชีวิตแล้ว วิญญาณของบรรพบุรุษจะเปลี่ยนเป็นเทพเจ้าคุ้มครองพวกชาวลีซอ ถ้าไม่ประกอบพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษให้ดี บรรพบุรุษจะทำร้ายลูกหลาน ซึ่งเชื่อว่าบรรพบุรุษที่เป็นผีนั้นมีทั้งให้ดี และให้ร้ายต่อรุ่นหลาน
ศาสนาคริสต์	ศาสนาคริสต์ให้ข้อดี สอนคนให้เป็นคนดี	ชาวลีซอเชื่อว่าพระเยซูสอนให้เป็นคนดี จะช่วยทำให้ชีวิต

		พวกลัทธิขงจื๊อ คนที่นับถือศาสนาคริสต์จะไม่นับศาสนาอื่น ๆ
--	--	--

ความเชื่อของชนเผ่าลัทธิขงจื๊อไทยและจีนเหมือนกัน คือชนเผ่าลัทธิขงจื๊อที่มีความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษหรือนับถือศาสนาคริสต์ ชาวลัทธิขงจื๊อไทยและจีนที่มีความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษว่า ถ้าไม่ไหวบรรพบุรุษชาติหน้าจะไม่ได้เกิดเป็นคน ส่วนชาวลัทธิขงจื๊อนับถือศาสนาคริสต์เชื่อว่าศาสนาคริสต์สอนให้คนเป็นคนดีและช่วยทำให้ชีวิตของพวกเขาดีขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

ชนเผ่าลัทธิขงจื๊อในประเทศไทยกับชนเผ่าลัทธิขงจื๊อในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีเชื้อสายเดียวกัน แม้ว่าชนเผ่าลัทธิขงจื๊อไทยเป็นชนเผ่ากลุ่มหนึ่งซึ่งอพยพมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่สังคม สิ่งแวดล้อมและภูมิอากาศทำให้วัฒนธรรมของชนเผ่าลัทธิขงจื๊อที่อยู่ในประเทศไทยเปลี่ยนไป แม้ว่าจะทำให้วัฒนธรรมของชนเผ่าลัทธิขงจื๊อไทยและจีนมีความแตกต่างกัน แต่ก็ยังคงความเหมือนไว้หลายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2548 : 4) ซึ่งได้อธิบายว่า วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นระบบ จึงเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น หากเราบรรยายถึงลักษณะวัฒนธรรมไทย จันทิรา ธนสงวนวงศ์ (ม.ป.ป. : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า สังคมและวัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุดแต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม วัฒนธรรมกับสังคมเป็นของคู่กัน ต้องไปด้วยกันเสมอ ถ้าสังคมเปลี่ยนวัฒนธรรมก็เปลี่ยนมีผลเกี่ยวเนื่องกัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมมีผลทำให้ระบบ รูปแบบทางสังคมและวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของวัฒนธรรมในชนเผ่าลัทธิขงจื๊อในประเทศไทยและวัฒนธรรมชนเผ่าลัทธิขงจื๊อในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า ด้านอาหารมีความคล้ายคลึงกันคือ มีโจ๊กข้าวโพด แป้งข้าวโพด (ข้าวที่ทำด้วยแป้งข้าวโพด) เป็นต้น เพราะชาวลัทธิขงจื๊ออาศัยอยู่บนภูเขาจึงมีการปลูกข้าวโพดเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้อาหารหลักของชาวลัทธิขงจื๊อจึงเป็นโจ๊กข้าวโพด แป้งข้าวโพด (ข้าวที่ทำด้วยแป้งข้าวโพด) เป็นต้น สอดคล้องกับหนังสือเรื่อง 《僕僕族》 (2007) ได้กล่าวว่าชาวลัทธิขงจื๊อแถบภูเขา มีผลผลิตหลักคือข้าวโพดและข้าวบักวีท อาหารหลักของชาวลัทธิขงจื๊อคือ โจ๊กข้าวโพด แป้งข้าวโพด ข้าวแป้งบักวีท

ชนเผ่าลัทธิขงจื๊อในประเทศไทย ผู้ชายนิยมสวมกางเกงขากว้างสีฟ้า สีดำและสีเขียวใบตอง ผู้หญิง นิยมใส่กางเกงสีดำขาวและเสื้อคลุมแขนยาวสีเขียวอ่อนหรือสีฟ้า ส่วนการแต่งกายของ

ชนเผ่าลีซอในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้ชายนิยมใช้ผ้าโพกหัว ใส่เสื้อผ้าปานน้ำเงินและสีดำ ผู้ใหญ่ต้องใส่กระเป่าลูกศรที่เป็นหนังสัตว์ป่า หญิงลีซอบางส่วนทอนบนใส่เสื้อลอยสั้น ท่อนล่างใส่กระโปรงยาวถึงข้อเท้า และอีกส่วนหนึ่งทอนบนใส่เสื้อสั้น ท่อนล่างใส่กางเกงยาวและใส่ผ้าคลุมส่วนด้านหน้าปกคลุมคล้าย นอกจากนี้เครื่องประดับของชนเผ่าลีซอก็ไม่เหมือนกัน เพราะที่อยู่อาศัยของชนเผ่าลีซอไม่เหมือนกัน ซึ่งทำให้วัตถุดิบที่ทำเครื่องประดับก็ไม่เหมือนกัน ชนเผ่าลีซอในไทยส่วนมากอาศัยอยู่บนภูเขา วัตถุดิบก็จะเป็นเงินหรือเหรียญกษาปณ์เงิน ส่วนชนเผ่าลีซอในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนอาศัยอยู่ทางตอนต้นของแม่น้ำ ซึ่งวัตถุดิบที่ทำเครื่องประดับก็เป็นไข่มุกปะการัง เปลือกหอย สอดคล้องกับ 斯陆益 (SILUYI) (1999) เพราะชนเผ่าลีซอจีนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใกล้แม่น้ำจึงใช้หอยมุก ปะการัง เปลือกหอย ไข่มุกมาทำเครื่องประดับ ส่วนความเชื่อของชาวลีซอจะเหมือนกันหมด มีทั้งผู้นับถือศาสนาคริสต์และผู้ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษสอดคล้องกับหนังสือเรื่อง 《栗栗族》 (2007) ได้กล่าวไว้ว่าความเชื่อของชาวลีซอมี 2 แบบ ส่วนมากคือความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษ ที่เหลือคือนับถือศาสนาคริสต์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เช่น นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าลีซอประเทศไทยและชนเผ่าลีซอประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
2. นิทานพื้นบ้านหรือเพลงพื้นบ้านล้วนแฝงด้วยคติเตือนใจ เป็นการอบรมคนในสังคม ช่วยให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมเป็นต้น ซึ่งการทำความเข้าใจรอบด้านจะทำให้ชาวลีซอที่อาศัยอยู่ในแต่ละถิ่นฐานได้เข้าใจและรู้ลักษณะและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

บรรณานุกรม

- จันทิรา ธนสงวนวงศ์. (ม.ป.ป.) **ชีวิตและวัฒนธรรมไทย** [ออนไลน์] <http://e-learning.e-tech.ac.th/learninghtml/s1301/unit010.html> (13 กุมภาพันธ์ 2559)
- ณรงค์ เสียงประชา. (2532) **วัฒนธรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนซ์ ดั้งเฮ้าส์.
- _____. (2518) **ชาวเขาเผ่าลีซอ**. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : กรมแผนที่ทหาร.
- ปิยพงศ์. (2545) **เรื่องลับน่ารู้ของลีซอ**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพิศวง ธรรมพันทา. (2532) **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : ดี.ดี.บุ๊คส์ไตร์.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2548) **วัฒนธรรมในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

斯陆益. (1999) 《傈僳族文化论》. 民族出版社.

_____. (2007). 《傈僳族》. 云南民族出版社.

